

LBRIS

We know
books

Milivoie Iovanovici

traducere din limba sârbă de
RUXANDRA LAMBRU

KALIST

Monahul

**JURNALUL UNUI
UCENIC AL SFÂNTULUI
NICOLAE VELIMIROVICI**

PREȘANIA

LBRIS

We know
books

CUPRINS

PAGINA 5 | CUVÂNT LĂMURITOR

PAGINA 8 | TINEREȚEA

PAGINA 91 | CĂLUGĂRIA

PAGINA 230 | LUPTA CEA BUNĂ

Copil fiind, îmi doream să am un cal de culoarea corbului, arab pur-sânge, cu coamă lungă și stea albă în frunte. Visam cu ochii deschiși cum îl călăresc, așa frumos și jucăuș, prin sat sau înhămat la șaretă, pe la târguri, prin fața oamenilor care să mă invidieze. În vis îi vedeam ca aievea urechile mici și fremătătoare, grumazul puternic, coama bogată, îi mângâiam trupul cald, acoperit cu păr negru, mătăsos, îi auzeam nechezatul și mă vedeam stând mândru în șaua cu ornamente strălucitoare. Când mă rugam, ceream de la Dumnezeu sănătate pentru părinți și pentru frații și surorile mele, iar pentru mine un cal de rasă.

Părinții au avut mult de furcă cu mine, căci îi băteam pe copiii din sat și mă certam cu frații și surorile mele. Odată, într-o izbucnire de mânie, am lovit atât de tare o fetiță, încât era cât pe ce să-și dea sufletul. Mă strecuram fără teamă printre cai sau printre boi și făceam multe năzbâtii primejdioase.

Pe atunci țineam toate posturile. Părinții mei erau oameni credincioși, mai cu seamă mama. Mergeam la slujbă în fiecare duminică. Ridicându-l pe cel mic în brațe, mama săruta ușa bisericii, apoi icoanele. Noi, copiii mai

mari, făceam la fel. Pe preot îl respectam și mă temeam de el ca de Dumnezeu. Odată mi-am luat inima în dinți și, tremurând, l-am întrebat: „Părinte, nu-i așa că n-o s-o lași pe mama să moară? Nu-i așa că n-o să moară?”

După clasele primare, pe care le-am studiat în satul natal, Kaonik,¹ părinții au hotărât să merg mai departe la școală, să fac și gimnaziul. Au nădăjduit că voi deveni astfel mai instruit, mai sârguincios și că-mi va veni mintea la cap dacă voi sta printre străini. Am încuviințat îndată, căci oricum aveam dorința tainică de a mă ridica, prin învățătură, deasupra celorlalți și de a deveni mai bun decât cei din satul meu.

Când am mers la Krușevaț, la gimnaziu, visam să ajung un om de seamă, ca preotul sau învățătorul, sau ca un înalt funcționar de stat. Cel mai mult îmi plăcea chipul preotului, cel care cântă și predică în biserică înaintea obștii, și pe care oamenii îl salută înclinându-se și sărutându-i mâna.

Stăteam în gazdă la un hangiu, într-o cămăruță mică, lângă grajd. Oamenii rămâneau aici pentru câteva ceasuri, doar cât să se odihnească, să schimbe caii, iar hamurile le lăsau în camera mea. În timp ce chirigiii, boierii și țărani bogăți petreceau cu fripturi și rachiu, în odaia mea mirosea a piele udă, a cai asudați și a țărână; mereu câte cineva făcea gălăgie, fie cânta, fie trântea, fie intra sau ieșea pe ușa odăii mele.

Țineam cu tot dinadinsul să termin școala și chiar mi-am jurat să reușesc. Dar nu mi-era ușor, căci pe lângă învățat, mai trebuia să scot apă din fântână pentru hangiu, să dau de mâncare porcilor și orătăniilor, să tai lemnele la

¹ Astăzi oraș situat în Serbia centrală, la circa 15 km de orașul Krușevaț.

bucătărie... Așa fusese învoiala între tatăl meu și hangiu, aceste munci reprezentând plata pentru șederea mea în casa lui. Nu aveam nicio clipă liberă. Bănuiam eu, și pe bună dreptate, că tata dinadins făcuse astfel învoiala cu hangiu, pentru ca învățătura și munca grea să mă înțeleptească, să mă îndrepte și să mă cumițească.

Tata îmi dădea ceva bani de buzunar, și o dată la două săptămâni îmi aducea pui, ouă, brânză, magiun și sarmale. Mereu îmi spunea: „Învăță, dacă vrei să trăiești bine! Dacă nu, acasă te așteaptă destulă muncă: sapa sau morăritul. Adică vei fi slab, obosit și plin de praf. Alege!”

Învățam mai ales seara, la lumina plăpândă a lumânării; peste zi nu aveam timp, de atâta școală și muncă. Pe deasupra, mă tulburau oamenii necunoscuți. Mă stânjeneau privirile lor bănuitoare, lipsite de dragoste. Simțeam bucurie doar atunci când, în vacanțe, plecam acasă, în satul meu. Acolo totul îmi era drag și cunoscut, eram liber și fericit.

Mâncarea mi-o pregătea bucătăreasa de la han; era o făptură luminoasă, tânără și foarte frumoasă; era singura persoană din Krușevaț pe care o iubeam. Mi-au rămas în amintire pieptul ei alb și ochii mari, negri. Îmi tot făceam de lucru pe lângă ea, ca să-i fiu în preajmă, și o priveam de departe în timp ce trebuluia. O visam noaptea. Doream să mă apropiu de ea cât mai mult și să ne împrietenim. Îmi plăcea să o ascult când vorbea și făceam cu bucurie orice treabă pe care mi-o încredința. Dar a avut loc o întâmplare neplăcută, pe care mult timp n-am putut-o uita.

Într-o zi am surprins-o pe neașteptate într-un ungher cu fiul gazdei, care era mai mare decât mine. Se sărutau. M-a văzut și s-a îndreptat de îndată spre mine. Ochii îi

scăpărau de furie și de supărare. M-am speriat și am fugit în camera mea, rugându-L pe Dumnezeu să mă izbăvească din necaz. Dar n-am primit ajutor... A venit după mine, a intrat în cameră și a închis ușa în urma ei.

Avea obrajii îmbujorați, buzele încă roșii de la sărutări, părul răvășit, iar sfârcurile i se șteau de sub bluza strâmtă, încopciată la repezeală. Mirosea a iubire, era încă îmbătată de mângâieri. Întreruptă din dezlănțuirea dragostei și speriată că aş putea povesti altora despre păcatul ei feciorelnic, s-a apropiat de mine sâsâind ca un șarpe. Mă ghemuisem, speriat, într-un colț al odăii, uitându-mă la ea și temându-mă de ceea ce avea să urmeze. M-a apucat de păr și m-a trântit la pământ. Era mai puternică decât mine, un copilandru. M-a lovit de mai multe ori, țipând: „O să-ți scot ochii ăia negri și obraznici! N-o să te mai uiți la ce nu-ți fierbe oala! O să te otrăvesc, gunoi mic! O să crăpi încetul cu încetul, și duhoarea ta o să umple tot orașul!” Mă apăsa cu genunchii pe piept și pe burtă, lovindu-mă cu disperare. Mi-au rămas în minte furia și ura ei, precum și ochii sfredelitori ca două pumnale. Mult timp am zăcut întins pe podea, înspăimântat și aproape fără cunoștință.

Toate acestea se petreceau la sfârșitul clasei a doua de liceu. Speriat de ea, eram sigur că-mi va otrăvi mâncarea sau că mă va omorî într-un alt fel, când se va ivi prilejul. Cu această neliniște, am rămas în oraș încă câteva zile, până la sfârșitul anului școlar, apoi mi-am făcut bagajul, mi-am luat cărțile și am dat fuga acasă.

Mamei și tatei le-am spus că învățătura nu e de mine, că nu-mi place la oraș și că nu mai vreau să rămân nici măcar o zi în Krusevaț. Sătenii râdeau pe seama mea și spuneau că nu sunt în stare să învăț din cărți, fiind sortit să rămân morar, porcar sau îngrijitor de cai. Am răbdat batjocura în tăcere multă vreme, gândindu-mă ce să fac pe mai departe. Până la urmă, am luat o hotărâre: nu voi rămâne în sat, cu niciun chip!

La cincisprezece ani am cunoscut un doctor din localitatea Rajani, care mi-a spus: „La noi, în fața fiecărei case vezi șiraguri de ardei iute, ceea ce înseamnă că oamenii sunt sănătoși. Toți merg la biserică și se roagă, ceea ce înseamnă că se încred în Dumnezeu, nu în doctori. După cum vezi, aici nu prea e de muncă pentru mine!” Tot el mi-a vorbit despre o organizație care instruia luptători pentru eliberarea Serbiei și Macedoniei de sub turci, spunând că această organizație are nevoie de oameni tineri, așa ca mine. Mi-a promis că, dacă mă alătur lor, voi avea parte de mâncare bună, de îmbrăcăminte, de adăpost, ba chiar aș putea merge în continuare la școală, dacă voi dori. Iar pentru luptă urma să am parte de cei mai buni instructori.

Pentru mine, propunerea lui era un bun prilej de a părăsi satul, așa că am început să mă gândesc la ea zi și noapte. Nu era vorba de armata regulată, ci de unități speciale destinate unor misiuni delicate și secrete, pentru care era nevoie de tineri curajoși. Nu puteam lua o hotărâre pe loc, pentru că bănuiam că nu voi primi binecuvântarea părinților pentru acest soi de oaste, iar fără încuviințarea lor nu-mi venea să plec. Nu mă gândeam la ce mi s-ar putea întâmpla pe front, pentru că mă simțeam puternic și doream să plec cu orice preț din sat.

În acea vreme îmi plăcea să citesc romane, dar și cărți despre viața creștinească, pe care le împrumutam de la biserică, cu osebire *Viețile Sfinților*. Îmi plăceau Sfântul Athanasie Athonitul, ziditorul de biserică, Sfântul Ioan Damaschinul, Sfântul Sava al sârbilor și alții.

Datoria mea era ca, pe lângă munca la moară, să citesc familiei adunate pentru rugăciune, în fiecare zi, înainte de culcare, câte un capitol din *Evangelhie* și puțin din *Epistolele Apostolilor*. În camera în care se făcea rugăciunea, fiecare al casei își avea locul său, cu un mic covoraș pe care îngenunchea.

În acele zile, frământat de gândul plecării la militarie, stăteam la rugăciune mai mult decât ceilalți, care se duceau la culcare, eu rămânând îngenuncheat în fața icoanei Sfântului casei până ce inima îmi era cuprinsă de pace, liniște și duioșie. Dimineața, după ce mă spălăm, mă îmbrăcam și mă încălțam, mă întorceam din nou la rugăciune. Mă rugam să mi se descopere calea pe care ar trebui să o apuc: să plec la instrucție sau să aștept un alt prilej, mai bun, pentru a pleca din casa părintească.

Într-o noapte, adormit după o lungă rugăciune, am fost trezit de un glas puternic, care părea foarte apropiat, și care rostea aceste cuvinte: „Dobrivoie, ieși din casă și te uită!” Glasul era limpede și tonul era ca de poruncă. Am mai stat puțin culcat în pat, întrebându-mă cine ar putea să mă strige în toiul nopții. Întâi m-am gândit că poate unul dintre frați face vreo glumă cu mine. M-am ridicat și m-am uitat sub pat, sub masă și pe după perdea. Cum n-am văzut pe nimeni, m-am învățit o vreme prin cameră, nedumerit, după care am ieșit afară. Înainte de asta, m-am întors și am privit către sora mea, care era

cufundată într-un somn adânc. Era limpede că nu auzise glasul care mă chema.

Pășind pe scările din fața casei, am observat brusc, în mijlocul curții, un vârtej ce se înălța spre cer, până la nori, apoi se apleca și o pornea spre miazăzi, pierzându-se în depărtare. Era lat cam de o jumătate de metru și strălucea precum tabla zincată de pe turla bisericii. Tare m-am speriat de această vedenie, eram tulburat și nu-mi credeam ochilor. Atunci am auzit din nou glasul: „Vezi, Dobrivoie?” „Văd,” am răspuns cu glas moale. „Și știi ce înseamnă ceea ce vezi acum?” Priveam vârtejul, auzeam vocea, dar nu înțelegeam ce se petrece. „Cum aș putea să știu?” am răspuns cu jumătate de gură, încercând în același timp să văd cine îmi vorbește. Vocea s-a făcut din nou auzită: „Ceea ce vezi înseamnă că vei fi trimis în depărtări, că vei străbate multe țări și că te vei întoarce de acolo vindecăt de răni, într-un totu sănătos.”

Care depărtări? Ce fel de răni?, mă întrebam în sinea mea.

Când am ridicat din nou privirea deasupra curții, vedenia dispăruse.

Am mai rămas încă puțin timp afară, și după ce m-am încredințat că nu se mai petrece nimic, am intrat în camera în care dormea sora mea, la fel de adânc și de liniștit. Eram tulburat și gâfâiam; simțeam prospețimea nopții în plămâni. Așezându-mă pe marginea patului, am încercat să mă liniștesc. Am cugetat îndelung în legătură cu cele văzute și auzite, trudindu-mă să mă lămuresc.

Priveam icoana Sfântului Nicolae, Crucea și Evanghelia de pe masa acoperită cu pânză albă, tot întrebându-mă cum se poate să auzi o voce și să nu-l vezi pe cel care îți vorbește? Cum să vezi ceva ce nu este al firii și care nu

poate fi înțeles cu mintea? Există oare, cu adevărat, o altă lume, îngeri, viață de apoi, Dumnezeu...?

Odată cu aceste gânduri, am început să simt cum conștiința mea se schimbă foarte repede, ca și cum s-ar fi deschis ceva în mine, lărgindu-mi-se orizonturile în toate sensurile; simțeam cum mă maturizez... Dintr-odată, copilul Dobrivoie, care eram, dispărea, iar în locul lui se năștea un bărbat – tânăr, copt la minte și puternic.

Am simțit dorința să povestesc cuiva despre vedenia pe care am avut-o; dar m-am răzgândit la gândul că nimeni nu m-ar fi crezut, ba mai mult, m-ar fi putut considera mincinos, nebun chiar. Abia câteva săptămâni mai târziu am plecat la Mănăstirea Sfântul Roman, la călugărul Efrem, care îmi era tare drag, și lui i-am povestit totul în amănunt. M-a ascultat cu băgare de seamă, a stat puțin să cugete, cântărind în șoaptă cele auzite, iar apoi a dat neîncredător din cap și mi-a spus: „N-aș putea să-ți spun, Dobrivoie, despre ce este vorba... Mi se pare ceva de necrezut. Dacă e să mă iau după presimțirile mele, nu prea e de bine... Ar fi mai bine să păstrezi doar pentru tine ceea ce ai văzut și să taci!”

Pe atunci eram îndrăgostit de Radmila Mirocevici, fiica șefului de gară. Mereu mă gândeam la ea, fie la lucru, fie la rugăciune... O visam, frumoasă și surâzătoare; mă urcam în podul casei sau fugeam în pădure, unde stăteam îngenunchat cu orele, rugându-mă lui Dumnezeu să mi-o dea de soție. Îmi doream din tot sufletul ca și ea să se îndrăgostească de mine și să mă iubească așa cum eu o iubeam. Renunșasem la ideea de a pleca în armată, ba chiar și la dorința de a pleca din sat. Nu voiam decât să fiu în preajma ei, să o privesc și să mă gândesc la ea. Nu mi se mai părea greu să lucrez la moară, nici să petrec